

บันทึก

เรื่อง การตีความในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ.๒๕๗๘ (กรณีนายจิตต์ นาระจะทรงศ)

๑. โดยหนังสือที่ ก.๑๐๙๘/๒๕๘๓ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๘๓ กรมเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาความมุ่งหมายของมาตรา ๒๔ และมาตรา
๒๖ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๗๘ (กรณีนายจิตต์ นาระจะทรงศ) คณะกรรมการกฤษฎีกา (อนุกรรมการร่างกฎหมาย ชุดที่ ๑) ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

๒. ปรากฏตามรายงานของคณะกรรมการจังหวัดตราว่า นายจิตต์ นาระจะทรงศ
ผู้ช่วยแพทย์อำเภอเขาสมิง ได้รับคำสั่งให้ไปทำการสืบสวนและป้องกันโรคบิดที่ตำบลช้างทูน (ใน
เขตท้องที่อำเภอเขาสมิง) ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๘๒ เป็นต้นไป

๓. กระทรวงมหาดไทยได้สอบสวนเรื่องนี้โดยละเอียดแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า
ขณะที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ราชการนี้ นายจิตต์มิได้ป่วยเจ็บประการใดเมื่อนายจิตต์ไปทำการที่
ตำบลช้างทูนได้ ๓ วัน ก็เกิดป่วยเป็นไข้จับสั่นขึ้นแต่นายจิตต์ก็ได้พยายามปฏิบัติงานในหน้าที่
ต่อไปอีก ๗ วันจนงานสำเร็จในระหว่างที่เดินทางกลับ นายจิตต์มีอาการไข้จับสั่นมากจนไม่
สามารถที่จะเดินทางได้ ในที่สุด นายจิตต์ได้ถึงแก่กรรมด้วยไข้จับสั่นขึ้นสมอง เมื่อวันที่ ๑๓
กันยายน

๔. ความจริงปรากฏว่า ตำบลช้างทูนเป็นตำบลที่มีไข้จับสั่นชุกชุมและร้ายแรงมาก
เพราะเหตุที่ความเป็นอยู่ในตำบลที่กล่าวนี้มีลักษณะร้ายเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน
(ดังเช่นในกรณีนี้) ทางราชการจึงไม่ใคร่จะส่งข้าราชการออกไปที่นั่น จะส่งออกไปก็แต่ในกรณีที่มี
ความจำเป็นเท่านั้น

๕. เป็นที่เห็นได้ชัดโดยไม่มีข้อสงสัยเลยว่า ในการที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่ง
ฝืนอันตรายนั้น นายจิตต์ได้แสดงความเสียสละอย่างมาก อันการเสียสละของนายจิตต์ เพื่องาน
ในหน้าที่นั้นเป็นไปถึงกับว่า เมื่อกลับมาถึงที่พักแล้วและก่อนถึงแก่กรรมเล็กน้อยแม้ในขณะที่
กำลังนอนเจ็บอยู่ นายจิตต์ได้อุตสาหะลุกขึ้นช่วยทำการรักษาให้แก่ราษฎรผู้ซึ่งถูกขวนพันนายจิตต์
เป็นผู้ที่ยากจน เมื่อมาถึงแก่กรรมลงเช่นนี้ ทางครอบครัวก็ปราศจากผู้อุปการะเลี้ยงดู

๖. กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า ครอบครัวของนายจิตต์ควรได้รับบำนาญพิเศษตั้ง
บัญชีไว้ในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพล

เรือน พ.ศ. ๒๔๗๘ และที่แก้ไขใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่นายจิตต์ถึงแก่กรรม^๑

๗. กระทรวงการคลังคัดค้านว่า ที่จะได้รับบำนาญพิเศษตามความในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ นั้น กรณีจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ๒ ข้อ ดังต่อไปนี้

(๑) ข้าราชการต้องประสพอันตรายถึงทุพพลภาพหรือถึงตาย

(๒) การประสพอันตรายเช่นนี้ต้องเกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติราชการในหน้าที่ (โดยเฉพาะข้อ ๒ นี้ กระทรวงการคลังยอมรับว่า แม้ข้าราชการจะถึงแก่กรรมลงในภายหลังโดยเนื่องมาจากบาดแผลที่ได้รับ ก็ถือว่ากรณีได้เป็นไปตามเงื่อนไขข้อนี้เหมือนกัน (ตามหนังสือที่ ม. ๖๗๔๙๓/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๔๘๒) ฉะนั้น ในข้อนี้จึงเป็นอันไม่มีปัญหา)

๘. ในส่วนที่เกี่ยวกับเงื่อนไขข้อ (๑) นั้น กระทรวงการคลังเห็นว่า กรณีหาได้เป็นไปตามเงื่อนไขนั้นไม่ เพราะการที่นายจิตต์ได้ป่วยเป็นไข้จับสั่นขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้น ไม่เรียกว่านายจิตต์ได้ “ประสพอันตรายถึงทุพพลภาพหรือถึงตาย” ไข้จับสั่นเป็นโรคภัยไข้เจ็บธรรมดา “เป็นสิ่งที่พึงบังเกิดขึ้นโดยปกติ” คืออาจเกิดขึ้นได้ในท้องที่ทุกแห่งที่ข้าราชการออกไปปฏิบัติราชการ

๙. การพิจารณาในข้อกฎหมายจึงอยู่ที่การตีความของคำว่า “ประสพอันตราย (ถึงทุพพลภาพ)”

๑๐. กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า การที่จะตีความในข้อนี้เป็นปัญหายากเพราะย่อมมีข้อสนับสนุนดีด้วยกันทั้ง ๒ ทาง ดังต่อไปนี้

ทางหนึ่งถือว่า ข้าราชการทุกคนเมื่อเข้ารับราชการ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เข้ารับราชการเป็นแพทย์) จักต้องคาดคะเนว่าตนอาจถูกแต่งตั้งหรือถูกส่งไปปฏิบัติราชการในท้องที่ซึ่งไม่เหมาะสมแก่อนามัย และอาจจะต้องรับราชการในท้องที่นั้นเป็นประจำหรือชั่วคราวก็ได้ พฤติการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่คู่กันไปกับลักษณะของงานเช่นนั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาเหตุโดยละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่า หากใช้ “อันตราย” ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไม่อันตรายที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น

^๑ มาตรา ๒๔ ข้าราชการไม่ว่าตำแหน่งใดชั้นใด ประสพอันตรายถึงทุพพลภาพในขณะที่ปฏิบัติราชการในหน้าที่ นอกจากจะได้รับบำนาญตามสิทธิปกติ ผู้นั้นจะได้รับบำนาญพิเศษด้วย

มาตรา ๒๖ ผู้ประสพอันตรายตามนัยดังกล่าวในมาตรา ๒๔ ถ้าต้องถึงตายเพราะเหตุนั้น ก็ให้บุตรภริยาของผู้ตายและบิดามารดาที่อยู่ในความอุปการะของผู้ตายได้รับบำนาญพิเศษ เป็นจำนวนกึ่งเงินเดือนเดือนสุดท้ายของผู้ตาย

บำนาญพิเศษให้แบ่งดังนี้ คือสำหรับบุตรสองส่วน ภริยาหนึ่งส่วน และบิดามารดาหนึ่งส่วน แต่ถ้าผู้ตายระบุชื่อผู้รับหรือกำหนดส่วนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้จ่ายได้ตามนั้น

ถ้าในขณะที่สิทธิได้รับบำนาญพิเศษเกิดขึ้นนั้น บุคคลที่กล่าวในวรรคก่อนจำพวกใดไม่มีตัวที่มีสิทธิจะได้รับหรือได้ถึงแก่กรรมไปเสียหมดทั้งจำพวกแล้ว บำนาญพิเศษทั้งหมดนั้นให้แบ่งเฉพาะระหว่างบรรดาจำพวกที่ยังมีชีวิตอยู่ตามส่วนที่กล่าวข้างต้น

ถ้าบุคคลที่รับบำนาญอยู่ตามความที่กล่าวมานั้นคนใดตายหรือหมดสิทธิลง ก็ให้ส่วนที่ผู้นั้นได้รับอยู่เป็นอันยุติลงเพียงนั้น

จะต้องเป็นอันตรายพิเศษอีกทางหนึ่งถือว่า โดยที่คำว่า “ประสพอันตราย” ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นคำที่กว้างมากประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งเนื่องด้วยนายจิตต์ ได้ประสพอันตรายในขณะที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และถึงแก่กรรมลงเนื่องจากอันตรายนั้น จึงไม่น่าจะมีปัญหาอย่างใดที่นายจิตต์หรือครอบครัวของนายจิตต์ควรจะได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ นั้น

๑๑. กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า การตีความในประการหลังดังกล่าวในข้อ ๑๐ นั้น เป็นการตีความที่ควรรับรอง และขอเสนอเพิ่มเติมด้วยว่า เมื่อกรณีเป็นที่สงสัยแล้ว ควรจะตีความไปในทางที่เป็นคุณอย่างยิ่งแก่ข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ข้าราชการนั้นได้แสดงความอดทนและความเสียสละเพื่องานในหน้าที่ เช่นในกรณีนายจิตต์นี้เป็นต้น

๑๒. อนึ่ง มีข้อควรสังเกตว่า โดยที่พฤติการณ์ได้เกิดขึ้นดังกรณีนายจิตต์ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ตามนัยดังกล่าวมาแล้ว หลังจากนั้นไม่ช้า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตรา ๒๘ จึงได้บัญญัติให้เป็นการชดเชยว่า ในกรณีที่ข้าราชการได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติราชการในท้องที่ซึ่งมีโรคภัยชุกชุม ถ้าเกิดป่วยเจ็บต้องถึงตายเพราะเหตุนั้น ก็ให้ได้รับประโยชน์ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายด้วย

(ลงชื่อ) เดือน บุนนาค

(นายเดือน บุนนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๔๘๓